

נמרוד

פרקי

(א) ואלה תולדות בני נח שם חם ויפת ויולדו להם בנים אחר המבול: (ב) בני יפת גמר ומגוג ומדי ויון ותבל ומשך ותירס: (ג) ובני גמר אשכנז וריפת ותגרמה: (ד) ובני יון אלישה ותרשיש כתים ודדנים: (ה) מאלה נפרדו א"י הגוים בארצתם איש ללשנו למשפחתם בגויהם: (ו) ובני חם כוש ומצרים ופוט וכנען: (ז) ובני סבא וחילה וסבתה ורעמה וסבתכא ובני רעמה שבא ודדן: (ח) וכוש ילד את נמרד הוא החל להיות גבר בארץ: (ט) הוא היה גבר ציד לפני ה' על כן יאמר כנמרד גבור ציד לפני ה': (י) ויהי ראשית ממלכתו בבל וארץ ואפד וכלנה בארץ שניער: (יא) מן הארץ ההוא יצא אשור ויבן את נינוה ואת רחבת עיר ואת כלח: (יב) ואת רסן בין נינוה ובין כלח הוא העיר הגדלה: (יג) ומצרים ילד את לודים ואת ענמים ואת להבים ואת נפתחים: (יד) ואת פתרסים ואת כסלחים אשר יצאו משם פלשתים ואת כפתרים: (טו) וכנען ילד את צידן בכור ואת חת: (טז) ואת היבוסים ואת האמרי ואת הגרגשי: (יז) ואת החיו ואת הערקי ואת הסיני: (יח) ואת הארודי ואת הצמרי ואת החמתי ואחר נפצו משפחות הכנעני: (יט) ויהי גבול הכנעני מצידן באכה גררה עד עזה באכה סדמה ועמרה ואדמה וצבים עד לשע: (כ) אלה בני חם למשפחתם ללשונתם בארצתם בגויהם: (כא) ולשם ילד גם הוא אבי כל בני עבר אחי יפת הגדול: (כב) בני שם עילם ואשור וארפכשד ולוד וארם: (כג) ובני ארם עוז וחול וגתר ומש: (כד) וארפכשד ילד את שלח ושלח ילד את עבר: (כה) ולעבר ילד שני בנים שם האחד פלג כי בימיו נפלגה הארץ ושם אחיו יקטן: (כו) ויקטן ילד את אלמווד ואת שלף ואת חצרמות ואת ירח: (כז) ואת הדורם ואת אוזל ואת דקלה: (כח) ואת עובל ואת אבימאל ואת שבא: (כט) ואת אופר ואת חוילה ואת יובל כל אלה בני יקטן: (ל) ויהי מושבם ממשא באכה ספרה הר הקדם: (לא) אלה בני שם למשפחתם

נח

בראשית פרק ה

(א) זה ספר תולדות אדם ביום ברא אלהים אדם בדמות אלהים עשה אותו: (ב) זכר ונקבה בראם ויברך אתם ויקרא את שמם אדם ביום הבראם: (ג) ויחי אדם שלשים ומאת שנה ויולד בדמותו כצלמו ויקרא את שמו שת: (ד) ויהיו ימי אדם אחרי הולידו את שת שמנה מאת שנה ויולד בנים ובנות: (ה) ויהיו כל ימי אדם אשר חי תשע מאות שנה ושלשים שנה וימת: (ו) ויחי שת חמש שנים ומאת שנה ויולד את אנוש: (ז) ויחי שת אחרי הולידו את אנוש שבע שנים ושמנה מאות שנה ויולד בנים ובנות: (ח) ויהיו כל ימי שת שתים עשרה שנה ותשע מאות שנה וימת: (ט) ויחי אנוש ותשעים שנה ויולד את קינן: (י) ויחי אנוש אחרי הולידו את קינן חמש עשרה שנה ושמנה מאות שנה ויולד בנים ובנות: (יא) ויהיו כל ימי אנוש חמש שנים ותשע מאות שנה וימת: (יב) ויחי קינן שבעים שנה ויולד את מהללאל: (יג) ויחי קינן אחרי הולידו את מהללאל ארבעים שנה ושמנה מאות שנה ויולד בנים ובנות: (יד) ויהיו כל ימי קינן עשר שנים ותשע מאות שנה וימת: (טו) ויחי מהללאל חמש שנים וששים שנה ויולד את ירד: (טז) ויחי מהללאל אחרי הולידו את ירד שלשים שנה ושמנה מאות שנה ויולד בנים ובנות: (יז) ויהיו כל ימי מהללאל חמש ותשעים שנה ושמנה מאות שנה וימת: (יח) ויחי ירד שתים ושלשים שנה ומאת שנה ויולד את חנוך: (יט) ויחי ירד אחרי הולידו את חנוך שמנה מאות שנה ויולד בנים ובנות: (כ) ויהיו כל ימי ירד שתים ושלשים שנה ותשע מאות שנה וימת: (כא) ויחי חנוך חמש ושלשים שנה ויולד את מתושלח: (כב) ויתהלך חנוך את האלהים אחרי הולידו את מתושלח שלש מאות שנה ויולד בנים ובנות: (כג) ויהי כל ימי חנוך חמש ושלשים שנה ושלש מאות שנה: (כד) ויתהלך חנוך את האלהים ואינו כי לקח אתו אלהים: (כה) ויחי מתושלח שבע ושמנים שנה ומאת שנה ויולד את למך: (כו) ויחי מתושלח אחרי הולידו את למך שתים ושמנים שנה ושבע מאות שנה ויולד בנים ובנות: (כז) ויהיו כל ימי מתושלח תשע ושלשים שנה ותשע מאות שנה וימת: (כח) ויחי למך שתים ושמנים שנה ומאת שנה ויולד בן: (כט) ויקרא את שמו נח לאמר זה ינחמנו ממעשנו ומעצבון ידינו מן

לְשִׁנְתָם בְּאַרְצָתָם לְגוֹיֵהֶם: (לב) אֵלֶּה מִשְׁפְּחוֹת בְּנֵי נֹחַ לְתוֹלְדֹתָם בְּגוֹיֵהֶם וּמֵאֵלֶּה נִפְרְדוּ הַגּוֹיִם בְּאַרְצָאֵי אַחֵר הַמִּבּוּל: פרק יא (א) וַיְהִי כָל הָאָרֶץ שָׁפָה אֶחָת וּדְבָרִים אֶחָדִים: (ב) וַיְהִי בִּנְסָעָם מִקֵּדֶם וַיִּמְצְאוּ בְּקֶעֶה בְּאַרְצָאֵי שֹׁנֶר וַיֵּשְׁבוּ שָׁם: (ג) וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ הִבֵּה נִלְבְּנָה לְבָנִים וְנִשְׂרָפָה לְשָׂרָפָה וְתִהְיֶה לָּהֶם הַלְּבָנָה לְאַבְן וְהַחֲמֵר הִיא לָּהֶם לְחֵמֶר: (ד) וַיֹּאמְרוּ הִבֵּה נִבְנֶה לָּנוּ עִיר וּמִגְדָּל וְרֹאשׁוֹ בַּשָּׁמַיִם וְנַעֲשֶׂה לָּנוּ שֵׁם פֶּן נָפוּץ עַל פְּנֵי כָל הָאָרֶץ: (ה) וַיֹּרֶד ה' לִרְאוֹת אֶת הָעִיר וְאֶת הַמִּגְדָּל אֲשֶׁר בָּנוּ בְנֵי הָאָדָם: (ו) וַיֹּאמֶר ה' הֵן עַם אֶחָד וּשְׂפָה אֶחָת לְכָלם וְזֶה הַחֲלֹם לַעֲשׂוֹת וְעַתָּה לֹא יִבָּצֵר מֵהֶם כָּל אֲשֶׁר יִזְמוּ לַעֲשׂוֹת: (ז) הִבֵּה נִרְדֶּה וְנִבְלֶה שֵׁם שְׁפָתָם אֲשֶׁר לֹא יִשְׁמְעוּ אִישׁ שִׁפְתֵי רֵעֵהוּ: (ח) וַיִּפֹּץ ה' אֶתָּם מִשָּׁם עַל פְּנֵי כָל הָאָרֶץ וַיִּחְדְּלוּ לִבְנוֹת הָעִיר: (ט) עַל כֵּן קָרָא שְׁמָהּ בָּבֶל כִּי שָׁם בָּלַל ה' שִׁפְתֵי כָל הָאָרֶץ וּמִשָּׁם הִפְצָם ה' עַל פְּנֵי כָל הָאָרֶץ:	הָאָדָמָה אֲשֶׁר אֶרֶרָה ה': (ל) וַיְהִי לָמָּךְ אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת נֹחַ חֹמֶשׁ וּתְשָׁעִים שָׁנָה וְחֹמֶשׁ מֵאֹת שָׁנָה וַיּוֹלֶד בְּנִים וּבָנוֹת: (לא) וַיְהִי כָל יְמֵי לָמָּךְ שִׁבְעַת שָׁבָעִים שָׁנָה וּשְׁבַע מֵאוֹת שָׁנָה וַיָּמָת: (לב) וַיְהִי נֹחַ בֶּן חֹמֶשׁ מֵאוֹת שָׁנָה וַיּוֹלֶד נֹחַ אֶת שֵׁם אֶת חָם וְאֶת יָפֶת: פרק י (א) וַיְהִי כִּי הִחַל הָאָדָם לִרְבּוֹת עַל פְּנֵי הָאָדָמָה וּבָנוֹת יִלְדוּ לָהֶם: (ב) וַיִּרְאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים אֶת בָּנוֹת הָאָדָם כִּי טֹבֹת הָנָה וַיִּקְחוּ לָהֶם נָשִׁים מִכָּל אֲשֶׁר בָּחָרוּ: (ג) וַיֹּאמֶר ה' לֹא יֵדוּן רוּחִי בָאָדָם לְעֹלָם בְּשָׁגֶם הוּא בָשָׂר וְהָיוּ יָמָיו מִמָּה וְעַשְׂרִים שָׁנָה: (ד) הַנִּפְלִים הָיוּ בְּאַרְצָאֵי בִּימֵי הָהֵם וְגַם אַחֲרָיִם כֵּן אֲשֶׁר יָבֹאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים אֶל בָּנוֹת הָאָדָם וַיִּלְדוּ לָהֶם הֵמָּה הַגִּבּוֹרִים אֲשֶׁר מַעֲוֹלָם אֲנָשִׁי הַשָּׁם: פ (ה) וַיֹּרָא ה' כִּי רַבָּה רָעַת הָאָדָם בְּאַרְצָאֵי וְכָל יִצָּר מִחֻשְׁבֹּת לִבּוֹ רַק רַע כָּל הַיּוֹם: (ו) וַיִּנָּחֶם ה' כִּי עָשָׂה אֶת הָאָדָם בְּאַרְצָאֵי וַיִּתְּעַצֵּב אֶל לִבּוֹ: (ז) וַיֹּאמֶר ה' אֲמַחֶה אֶת הָאָדָם אֲשֶׁר בָּרָאתִי מֵעַל פְּנֵי הָאָדָמָה מֵאָדָם עַד בְּהֵמָה עַד רֶמֶשׂ וְעַד עוֹף הַשָּׁמַיִם כִּי נִחְמַתִּי כִּי עָשִׂיתִם: (ח) וְנֹחַ מֵצָא חֵן בְּעֵינֵי ה': פ (ט) אֵלֶּה תּוֹלְדֹת נֹחַ נֹחַ אִישׁ צַדִּיק תָּמִים הָיָה בְּדֶרֶתָיו אֶת הָאֱלֹהִים הַתְּהֵלֵךְ נֹחַ: פרק ט (יח) וַיְהִי בְּנֵי נֹחַ הַיָּצְאִים מִן הַתְּבָה שֵׁם וְחָם וַיָּפֶת וְחָם הוּא אָבִי כְנַעַן: (יט) שְׁלֹשָׁה אֱלֹהִים בְּנֵי נֹחַ וּמֵאֵלֶּה נִפְצָה כָּל הָאָרֶץ: (כ) וַיִּחַל נֹחַ אִישׁ הָאָדָמָה וַיִּטַּע כָּרֶם: (כא) וַיִּשֶׁת מִן הַיִּין וַיִּשְׁכַּר וַיִּתְּגַל בְּתוֹךְ אֶהְלֵה: (כב) וַיֹּרָא חָם אָבִי כְנַעַן אֶת עֶרְוַת אָבִיו וַיַּגֵּד לְשְׁנֵי אֶחָיו בַּחוּץ: (כג) וַיִּקַּח שֵׁם וַיָּפֶת אֶת הַשְּׁמֻלָּה וַיִּשְׁמִימוּ עַל שְׁכָם שְׁנֵיהֶם וַיִּלְכוּ אַחֲרֵינִית וַיִּכְסּוּ אֶת עֶרְוַת אָבִיהֶם וּפְנֵיהֶם אַחֲרֵינִית וְעֶרְוַת אָבִיהֶם לֹא רָאוּ: (כד) וַיִּיָּקֶץ נֹחַ מִיֵּינוֹ וַיֵּדַע אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה לוֹ בְּנוֹ הַקָּטָן: (כה) וַיֹּאמֶר אֲרוּר כְּנָעַן עֶבֶד עֲבָדִים יִהְיֶה לְאַחֲיוֹ: (כו) וַיֹּאמֶר בְּרוּךְ ה' אֱלֹהֵי שֵׁם וַיְהִי כְנַעַן עֶבֶד לְמוֹ: (כז) וַיָּפֶת אֱלֹהִים לִיָּפֶת וַיִּשְׁכַּן בְּאַהֲלֵי שֵׁם וַיְהִי כְנַעַן עֶבֶד לְמוֹ:
---	---

פרשנים

1) פרק ה

1. **רש"י** - (כט) **זה ינחמנו** - ינח ממנו את עצבון ידינו, עד שלא בא נח לא היה להם כלי מחרשה והוא הכין להם, והיתה הארץ מוציאה קוצים ודרדרים כשזורעים חטים, מקללתו של אדם הראשון, ובימי נח נחה, וזהו ינחמנו, ינח ממנו.

2. **רד"ק** -וארז"ל נביא גדול היה למך שאמר בלדת בנו זה ינחמנו, היאך ידע זה? אלא נביא היה; ומה היתה ההנחה והמנוחה שעשה נח בעולם? אמרו, כי עד שלא בא נח בעולם

לא היה להם כלי מחרישה והיו יגעים בידיהם במר ופסל לחרוש ולזרוע, משבא נח שהיה איש האדמה וחשב בשכלו להקל בעבודת האדמה תקן כלי מחרישה וחרש עם השורים והחמורים ולמדו בני העולם ממנו. הנה כי הוא היקל בעבודת האדמה וזהו הנחמה וההנחה....

3. **ספורנו** - (כט) **זה ינחמנו**. התפלל שזה ינחם בהמציאו מנוחה ממעשיהם, כי מלת "נח" תורה מנוחה..

(2) פרק ו

1. **רש"י** - (ד) **הגבורים** - למרוד במקום:
2. **אבן עזרא** - (ט) איש צדיק במעשיו. תמים בלבו.
3. **רד"ק** - (ט) **צדיק** - שהיו מעשיו בצדק הפך אנשי דורו שהיו אנשי חמס:
4. **רמב"ן** - **איש צדיק תמים היה** - יזכיר הכתוב שהיה זכאי ושלם בצדקו, להודיע שראוי להנצל מן המבול שאין לו עונש כלל, כי הוא תמים בצדק, כי הצדיק הוא הזכאי בד"ן.....

(3) פרק י

1. **רש"י** - (ח) **להיות גבור** - להמריד כל העולם על הקדוש ברוך הוא בעצת דור הפלגה: (ט) **גבור ציד** - צד דעתן של בריות בפיו ומטען למרוד במקום: **לפני ה'** - מתכוין להקניטו על פניו: **על כן יאמר כנמרד** - על כל אדם מרשיע בעזות פנים, יודע רבונו ומתכוין למרוד בו, יאמר זה כנמרוד גבור ציד: (יא) **מן הארץ וגו'** - כיון שראה אשור את בניו שומעין לנמרוד ומורדין במקום לבנות המגדל, יצא מתוכם:
2. **אבן עזרא** - (ח) נמרוד אל תבקש טעם לכל השמות, אם לא נכתב, והוא החל להראות גבורות בני אדם על החיות, כי היה גבור ציד. וטעם לפני ד'. שהיה בונה מזבחות ומעלה אותם החיות עולה לשם, וזו דרך הפשט, והדרש דרך אחרת:
3. **רד"ק** - (ח) וכוש ילד את נמרד - זכר לבדו מפני גבורתו ומלכותו. ומה שזכר הוא החל להיות גבור בארץ, אינו אומר כי לא היה גבור לפניו ולא בדורו אלא הוא, כי זה לא יתכן, והלא הנפילים היו, ועוד שמלת החל אינו נופל בזה הענין, כי החל ר"ל החל לעשות מעשה, אלא פירש החל להראות גבורתו באומה אחת או באומות לכובשן תחתיו ולהיות מלך עליהם, כי עד שקם הוא לא היה אדם שמלאו לבו בגבורתו למשול על עם וזהו שאמר בארץ, וזכר ממלכתו והערים שכבש ועד שקם הוא לא היה מלך אלא היו מתנהגים כל גוי וגוי על פי שופטים ומנהיגים, וכל זה היה אחר הפלגה:
4. **ר' יוסף בכור שור** - (ח) הוא החל להיות גבור בארץ. אחר המבול, כי לפני המבול היו הגבורים אשר מעולם, שהיו גוזלים וחומסים ונטבעו במבול, ואחר המבול התחיל נמרוד למרוד, ולכך כתוב "לפני ה'", שאעפ"י שטבע הקדוש ברוך הוא האחרים, העיז פניו ולא נכנע, ועל - כן יאמר על כל עז - פנים: זה כנמרוד שלא קבל תוכחתו של הקדוש ברוך הוא, אלא מעיז פניו והיה מלסטם - הבריות.
5. **רמב"ן** - (ח) **הוא החל להיות גבור בארץ** - ... ואפשר שנאמר כי הוחל בדור הפלגה מרד, ובימי אנוש לא היו במורדי אור, אבל עבדו גם לאלהים אחרים: (ט) **הוא היה גבור ציד לפני ה'** - ...ורבי אברהם פירש הפך הענין על דרך פשוטו, כי הוא החל להיות גבור על החיות

לצוד אותן. ופירש "לפני ה'" שהיה בונה מזבחות ומעלה את החיות לעולה לפני השם. ואין דבריו נראים, והנה הוא מצדיק רשע, כי רבותינו ידעו רשעו בקבלה: והנכון בעיני, כי הוא החל להיות מושל בגבורתו על האנשים, והוא המולך תחלה, כי עד ימיו לא היו מלחמות ולא מלך מלך, וגבר תחלה על אנשי בבל עד שמלך עליהם, ואחר כך יצא אל אשור ועשה כרצונו והגדיל, ובנה שם ערים בצורות בתקפו ובגבורתו, וזהו שאמר ותהי ראשית ממלכתו בבל וארך ואכד וכלנה:.... וסיפר עוד בגבורתו, כי הוא גבור ציד - להתגבר גם על החיות ולצוד אותן. ואמר לפני ה' - להפליג, כי אין תחת כל השמים כמוהו בגבורה...

6. **חזקוני** - (ט) **גבר ציד לפני ה'** - ... ד"א לפני ה' ע"פ הדבור ממרום נגזר על נמרוד שתצלח רוח גבורה עליו ויתפוש נצחו בכל אשר ילך.

7. **אברבנאל** - והנה בבני חם אחרי שזכר האומות שיצאו ממנו ללשונותם אמר וכוש ילד את נמרוד ולא מנאו בכלל שאר הבנים והיה זה לפי שרצת' התור' להגיד ענינו והוא שעד אותו הזמן היו בני האדם כלם שוים במעלת' להיות' כלם בני איש אחד ונמרוד זה התחיל להתגב' ולמלוך על אנשי דורו ועל זה נאמר (בראשית י' ח') הוא החל להיות גבור בארץ ר"ל שוטר ומושל בה

8. **ספורנו** - (ח) **וכוש ילד את נמרוד**. בתוך אותם שנקראו על שמו ילד **איש פרטי מפורסם לגבור:** (ט) **לפני ה'**. גבור מאד כענין "עיר גדולה לאלהים" (יונה ג, ג): (י) **ותהי ראשית ממלכתו בבל**. וזה להודיע שבימי מלכותו קרה, כשבאו האומות בארץ שנער, שנעשתה המצאת העיר והמגדל כדי שתתפשט מלכותו על כל המין האנושי באמצעות אל נכר כללי לכל המין, אליו גוים ידרושו....

9. **רש"ר הירש** - ...נמרוד החל להיות גבור ציד; הוא היה גיבור לצוד בני אדם; הוא זיווג אלימות עם ערמה כדי ללכוד את הבריות לצורך תכניותיו..... ועתה, נמרוד החל לשעבד את הבריות ולדכא אותם "בשם ה'". הוא היה הראשון, שניצל שם שמים לרעה; הוא הסוה את העריצות בהילת קודש של רצון ה' ודרש בשם ה' הכרה בשלטונו.

10. **מלבי"ם** - (ח) **וכוש ילד את נמרוד**. לא היה אומה בפני עצמו רק נזכר מצד שהחל להיות גבור בארץ, שהוא היה הראשון שקבץ אליו מחנות וילחם מלחמות ויתגבר על יתר בני אדם וימלוך עליהם, שעד עתה היה כל משפחה תחת אביהם הראשון שהיה ראש המשפחה:

11. **העמק דבר** - (יא) **יצא אשור**. עוד לא נפרדו כל הגוים והיה כולם שפה אחת, ונמרוד מלך, והיו בני שם וחם ויפת מעורבים, ומ"מ ודאי כמה עיירות היו כמש"כ להלן י"א ד' ויצא אשור ובנה ערים הללו סמוכים לבבל ותחת רשות המלך נמרוד. וברבה אי' שאשור נשתבח בזה שנפרד מנמרוד, וגם זה אמת, שבלבו היה נפרד ולא הסכים לדברים אחדים שהיו ביניהם, אבל לא היה בידו להפרד לגמרי באשר גזרת נמרוד חזקה עליו, וזהו ענין המגדל כאשר יבואר, על כן יצא ברשותו ובנה איזה ערים בארצו סמוך לעיר בבל. ומש"ה אפי' אחר שנפרדו בעונש, הוא אשור נשאר במקומו בעריו וממשלה בפני עצמו:

4) פרקי דרבי אליעזר פרק כד

והיו כלם עם אחד וילב אחד ושפה אחת, שנאמר [שם יא, א] ויהי כל הארץ שפה אחת ודב'רים אחדים. ומאסו ארץ חמדה, שנאמר [שם ב] ויהי בנסעם מקדם. הלכו לארץ שנער ומצאו ארץ גדולה ורחבת ידים וכלה מישור וישבו שם, שנאמר [שם יא, ב] וימצאו בקעה בארץ שנער וישבו שם. רבי עקיבא אומר השליכו מלכות שמים מעליהם והמליכו עליהם נמרוד עבד בן עבד, לפי שכל בני חם עבדים הם. ואוי לארץ שישמלוך עליה עבד, שנאמר [משלי ל, כב] תחת עבד כי ישמלוך: רבי חנינא אומר נמרוד גבור כח היה, שנאמר [בראשית י, ח] וכוש ילד את נמרוד [וגו'] רבי יהודה אומר הפתנת שעשה הקדוש ברוך הוא לאדם ולאשתו היתה עמם בתבה, וכשיצאו מן התבה לקחה חם בן נח והוציאה עמו והנחילה לנמרוד. ובשעה שהיה לובש אותה, היו

כל בהמה חיה ועוף באין ונופלין לפניו. כסבורין שהוא מכח גבורתו, לפיכך המליכוהו עליהם מלך, שנאמר [שם ט] על כן יאמר כנמרד גבור ציד לפני ה'. אמר נמרוד לעמו באו ונבנה לנו עיר גדולה ונשב שם בתוכה, פן נפוש על פני כל הארץ כראשונים, ונבנה מגדל גדול בתוכה ונעלה לשמים, שאין כחו של הקדוש ברוך הוא אלא במים, ונקנה לנו שם גדול בארץ, שנאמר [שם יא, ד] ונעשה לנו שם.